

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK I.

Redaktor: Plukovník gšt. Bohuslav Fiala.

ČÍSLO 9.

Generál J. Brossé:

Součinnost zbraní.¹⁾

(Z franštiny přeložil pplk. gšt. F. P o h u n e k.)

I. Úvod.

Několik let před světovou válkou vyslovil matematik Henri Poincaré při pohřbu generála Langlois tuto lapidární definici:

„Válka je vědou pokusnou, v níž nemůžeme dělati pokusy.“

Jsou to hluboká slova, která však, aby byla naprosto správná, musí býti doplněna slovy: „... v době míru.“ Od roku 1914 do r. 1918, tedy po déle než čtyři leta, konaly se ve válce bez přestání p o k u s y jeden za druhým, na jevišti, které zaujímal téměř celou Evropu. Ale 11. listopadu 1918 spadla opona v tomto obrovském dramatu a od té chvíle nemáme opět možnosti studovati přímým pozorováním zákony této p o k u s n é v ě d y.

Proto, chceme-li rozbíratí tyto zákony, budeme se musit ještě po dlouhou dobu vraceti k zkušenostem ze světové války.

To je cílem této studie. Pro větší jasnost budeme se držeti základních faktů, které byly příčinou zavedení našich nynějších pravidel o užívání zbraní v boji.

Citované příklady nebudou nějakými zvláštními případy, jež by mohly být klamné, nýbrž budou to typické skutečnosti, které byly mnohokrát potvrzeny skutečnostmi podobnými.

II. Nutnost kombinovati činnost zbraní.

Mezi velkými naučeními světové války jest jedno, s kterým souhlasí každý. Tato okolnost zasluhuje zvláštní pozornosti, neboť je hodně vzácná a můžeme z ní soudit na to, že máme před sebou pravdu dobře prokázanou, pevnou, o níž není sporu. Pravda ta zní:

Různé zbraně na bojišti, pěchota, útočná vozba, dělostřelectvo, ženijní vojsko, letectvo, nejsou silami nezávislými, bojujícími každá pro sebe k dosažení cíle, který je vlastní jenom jim, nýbrž naopak tvoří všechny dohromady těsnou kombinaci, amalgam prvků, které spojuje svá úsilí, různé své vlastnosti, doplňují se navzájem, neustále si vypomáhají v provádění společných úkolů a podporují se navzájem tak, aby se dosáhlo nejvyššího celkového výkonu.

Konečným cílem této mnohonásobné a složité činnosti v ofenzivě je, aby zbraň, bojující pěšky, totiž pěchota, mohla postupovat s odkrytým hledím, na terénu obsazeném nepřítelem, mohla zajmouti nebo zničiti obránce a usaditi se pevně na dobytém terénu. Všecko, co mohou vykonat ničivé zbraně, dělostřelectvo svými střelami, le-

¹⁾ Článek byl přeložen z čísla 462 (březen 1931) Revue d'Infanterie.

tectvo svými pumami, tanky svými kulomety a děly, nevede k němu, jestliže pěchota ihned obsazením získaného terénu neutvrdí dosažený úspěch a nezaručí jeho trvalost.

V obraně je účel, který sledujeme, právě opačný: souhra všech zbraní má výhradně směřovati k tomu, aby nepřátelský pěšák nemohl vniknouti do naší obranné posice. Materiální účinky střel a pum útočných budou úplně marné, zůstane-li naše pěchota pánem terénu, který obsadila.

III. Souhra pěchoty s lehkým dělostřelectvem.

Nezdar útoků prováděných pouhou pěchotou.

V prvních měsících války vrhali jsme pouhou pěchotu na ztěl souvislých a opevněných nepřátelských linií.

Důvody pro tyto příliš smělé pokusy jsou velmi četné, ale nejhlavnější z nich je právě ten, že když jsme sestavovali svá pravidla pro boj, užili jsme metody spekulativní, místo abychom se poradili se zkušeností. Kdybychom si byli důkladným studiem rusko-japonské války lépe ujasnili pasivní mohutnost kulometu, sdruženého se zákopem a drátěnými překážkami, byli bychom zcela jistě zavedli jiné způsoby boje než ty, kterých se používalo v srpnu a v září 1914 a které tak málo odpovídaly mohutnosti palby moderních zbraní.

Ať je tomu jakkoli, byly výsledky útoků, nepřipravených a nepodporovaných dělostřelectvem, vždycky tytéž: všude měly za následek úplný nezdar a velmi těžké ztráty.

Kulomet, jehož obsluha může bez překážek stříleti, vytváří na terénu nepřekročitelnou zeď pro pěšáka. Vojsko sebe statečnější nemůže nic proti materiálu; bojovník, který postupuje s nastavenou holou hrudí, může zdolat palebnou soustavu samočinných zbraní jen tehdy, jestliže nějaká ničivá zbraň znemožnila aspoň na přechodnou dobu střelbu valné části těchto zbraní.

Útok na linii neutralisovanou lehkým dělostřelectvem.

Naše pokroky byly rychlé. Na počátku roku 1915 umíme dobýti jednotlivého zákopu, shora nekrytého, je-li jej viděti z dělostřeleckých pozorovaten.

Německé opevnění velké Ostruhy (Eperon) v Artois bylo přímočarým zákopem, dlouhým několik set metrů a probíhajícím na vojenském hřebenu vyvýšeného hřbetu, odrážejícího se od hlavního hřebenu, tvořeného pověstnou planinou Lorette. Zákop vykopaný v křídové půdě bylo dokonale vidět. Před ním bylo jen několik rozsaháčů, které tvořily dosti špatnou překážku. Měl však dobré úkryty, úzké a hluboké. Bylo naň útočeno v dubnu. Výchozí základna pěchoty byla zákopem souměrně položeným se zákopem německým a byla 300—400 m daleko na protějším svahu údolí se zřetelnými svahy.

Příprava 75 mm kanony trvala asi ¼ hodiny. Byla velmi přesná na tomto dokonale zřetelném cíli, položeném na dosti nakloněném

svahu. Zatím co příprava trvala, vystoupila pěchota ze své výchozí základny, překročila údolí a zalehla na stoupajícím svahu, co nejbližší u dopadajících střel. V hodinu H prodloužilo dělostřelectvo palbu a ztečná vojska vnikla rázem do zákopu, který obsadila téměř beze ztrát.

Z obránců byl usmrčen jen malý počet lidí; všichni ostatní byli zajati. Většina z nich se během dělové palby skryla do podzemních úkrytů, kterým pětasedmdesátky nemohly vůbec uškodit. Obránci neměli však času vystoupit z úkrytů a postavit na náspu kulomety, neboť naši první pěšáci dosáhli zákopu několik okamžiků po dopadu posledních střel.

Tento příklad nám jasně ukazuje, co je to neutralisace lehkým dělostřelectvem. Zde pětasedmdesátky prováděly ničivou palbu na živé cíle, tak prudkou a tak vražednou jak jen možno. Kdyby byli obránci chtěli zůstat na svých bojových stanovištích, byli by bývali pravděpodobně pobiti. Proto byli nuceni uchýlit se do svých úkrytů.

Nějaký cíl můžeme neutralisovati jen tím, že se snažíme zničit jeho osádku. Slovo neutralisace nikterak neznamená nějakou řídkou, málo prudkou palbu, naopak! Nejde o to zastrašit protivníka nějakou vzdálenou hrozbou, nýbrž vydati v nebezpečí jisté smrti každého, kdo by se nechtěl skrýti. Zato může palba trvat jen krátkou dobu, neboť jakmile se obránci skrylí, nemají střely lehkého dělostřelectva téměř vůbec účinku.

Ale účinky neutralisace lehkým dělostřelectvem trvají jen krátce: opevnění jsou jen málo poškozena; pevné úkryty jsou netknuté; osádka téměř nijak neutrpěla; jeho morálka nebyla vážně otřesena. Je tedy třeba, aby útočník vnikl do opevnění v oné krátké době, která dělí okamžik dopadu posledních střel od okamžiku, kdy obránci, vystoupivší ze svých úkrytů, je opět pohotově zahájí palbu. O výsledku útoku se rozhoduje v těchto několika okamžicích: dvě, tři minuty, snad i čtyři, které následují po prodloužení dělové palby.

Opačný důkaz byl podán o několik neděl později, 9. května, v den veliké ofensivy v Artois, na téže planině Lorette. Tam byly obě první linie, francouzská a německá, na jednom místě velmi blízko u sebe. Zákop VII, držený nepřítelem, nebyl dále než 35—40 m od naší nejpřednější rovnoběžky. Byly před ním rovněž jen mělké rozsycháče. Aby se mohla provést příprava, byla pěchota stažena asi o 150 m dozadu. Rozkazy nařizovaly, že na tomto úseku fronty prodlouží lehké dělostřelectvo palbu 10 minut před hodinou H a že ztečná vojska dojdou do výchozího zákopu spojovacími zákopy.

Při pohybu vpřed nastalo jakési zdržení. Útok vyrazil velmi přesně 13 minut poté, kdy střely přestaly dopadat na zákop VII. Byl však úplně zlomen na kratičké dráze, k prvnímu cíli, kterou měl projít. Oddech, poskytnutý obráncům postačil k tomu, aby vystoupili ze svých úkrytů a připravili kulomety ke střelbě.

Musí tedy být spolupráce mezi pěchotou a lehkým dělostřelectvem tak těsná, jak si jen můžeme představit. Nejpřednější sled musí postoupiti až k samému okraji pásma, kam ještě donášejí stře-

piny našich střel. Podle často užívaného rčení, má pěšák „těsně přilnouti ke střelám, postupovati v palbě“.

Samo sebou se rozumí, že v s e c h kulometů nebude dobyto na první ráz a beze ztrát. Dělostřelectvo dá do rukou ztečným vojskům obranu částečně desorganizovanou, osamocená a roztroušená jednotlivá hnízda odporu. Pěchota je vyzbrojena tak, že pak může dobytí těchto hnízd svými vlastními prostředky.

Děla 75 mm²⁾ bez moci proticílina odvráceném svahu.

Je-li při těsné spolupráci pěchoty s lehkým dělostřelectvem 75 mm dobytí jednotlivého zákopu poměrně snadné, je-li tento zákop dobře vidět, naopak, není-li jej viděti ze všech pozemních pozorovaten, stává se úkol velmi obtížným nepřesností zastřelení dělové palby; často se nedá úkol řešiti, je-li cíl na odvráceném a dosti skloněném svahu, neboť ploché dráhy našeho polního kanonu nemohou dosáhnouti půdy.

Při ofenzivě na jaře 1915, v Artois, vzdorovala kotlina Buval všem pokusům. Bylo to úzké údolí, ležící mezi dvěma nízkými svahovými hřbety, vybíhajícími souběžně z planiny Lorette. Svah nejblíže k nám, tvořící proto svah odvrácený, končil u své dolní části křídovým břehem. Němci jej opevnili a postavili před něj drátěné překážky, široké asi 10 m. Výstřel kulometů umístěných na horním okraji břehu, nebyl větší než 50 m, počítáme-li od čáry největšího svahu. Toto jednoduché opevnění, na které bylo mnohokrát útočeno, nebylo nikdy dotčeno. Konečně bylo vzato obchvatem a bylo v něm zajato 300 nepřátel. Příčina těchto stále se opakujících neúspěchů byla přímo napsána na terénu: 75mm střely nezasáhly ani drátěné překážky, ani břeh. Všechny dopadly na hřbet, jímž byl břeh zakryt anebo na úpatí druhého svahu údolí. Proto nebyli obránci nikdy neutraťováni, nebyli donuceni opustit svá bojovná stanoviště a ukrýti se.

Útok na posici, složenou z několika za sebou ležících linií; spojení hodinovým řádem.

Jedním z nejdůležitějších a nejchoulostivějších problémů, před který jsme byli postaveni počínajíc rokem 1915 až do konce války a který jsme se neustále snažili rozřešit, aniž se nám to docela povedlo, byl ten, jak uskutečnit v hlubokých (t. j. do hloubky rozmístěných) a četných obranných opevněních nepřátelských nezbytný těsný styk mezi pěchotou a pásmem postřelovaným 75mm střelami a jejich střepinami.

Počínajíc měsícem září 1915 daří se nám dobýt řady za sebou ležících, shora nekrytých zákopů, ale jen s tou podmínkou, že jest je viděti z dělostřeleckých pozorovaten.

Na okraji planiny Lorette musil útok, vycházející ze svahů ležících k Souchez, projíti v délce asi 2 km údolím a vystoupiti na

²⁾ Francouzský 75mm polní kanon má tak plochou dráhu, že nemůže dobře zasáhnouti cíl na odvráceném svahu.

protilehlé výšiny. Dělostřelečtí pozorovatelé, usazení na okraji srázů lemujících planinu, viděli před sebou až jedenáct opevněných linií, prostírajících se až k vrcholu hřbetu 119, který převyšoval druhý břeh, u vesnice Givenchy.

Podpora pěchoty byla zajištěna palbami 75, přerušeny na každém cíli v určitou hodinu a samočinně přerušeny na cíl další. To je velmi dobře známý způsob spojení h o d i n o v ý m ř á d e m.

Dal všude výborné výsledky v počátečním období útoku. Ale první sled byl brzy zpomalen anebo zastaven na některých místech a ztratil styk se střelami našeho dělostřelectva.

Od té chvíle přišla však operace do zcela jiných kolejí, podle trvanosti terénu.

V úsecích, do kterých nebylo vidět z dělostřeleckých pozorovatelů, byla pěchota ponechána sama sobě, zatím co se clona palby vzdalovala. Byla velmi rychle a definitivně zastavena. Všechno úsilí, aby byl znovu zjedнан styk pěchoty s dělovými střelami, bylo marné.

Jiné to bylo všude tam, kde dělostřelečtí pozorovatelé viděli na terén, na němž naše pěchota postupovala. Mohli zrakem sledovati postup prvního sledu, mohli znovu přizpůsobiti palbu podle toho, jak toho situace vyžadovala, mohli improvizovat přípravu na některé cíle. Za 48 hodin bylo jedenáct linií zákopů dobyto; pěchota dosáhla hřbetu Givenchy a pak jej překročila.

Ale od této chvíle se situace docela změnila. Roty, zasazené na druhém svahu hřbetu, zmizely zrakům pozorovatelů a tím ztratily přesnou podporu dělostřelectva. Zároveň se dostaly do zorného pole pozorovatelů nepřátelských a podléhaly přesné a velmi vražedné palbě. Veškeré pokusy o to, aby se za pozorovatelnu využilo hřbetu Givenchy, byly marné; tato výšina byla neustále místem, na němž se soustřeďovaly střely všech ráží, a nikdy tam žádná telefonní linka nevydržela. Němci, kombinující pěchotu a dělostřelectvo proti naší docela osamocené pěchotě, odrazili naše části nejvýš snadno až na hřbetnici.

Výsledky těchto dlouhých bojů nabývaly tvarů téměř geometrických; čára dosažená naší pěchotou byla v různých úsecích přibližně čarou, v níž se na hřbetech dotýkaly terénu zorné paprsky, vycházející z dělostřeleckých pozorovatelů.

Spojení zrakem. — Důležitost pozorovatelů.

Fakt shora uvedený je zjevem všeobecného rázu, který se opakoval za různých okolností. Všechny velké ofensivy za války, nebo téměř všechny, skončily na nějakém hřbetu.

Zde je druhý příklad, velmi názorný.

Při útocích v dubnu 1917 usadili jsme se v úseku Braye-en-Laonnois na stoupajících svazích Chemin-des-Dames. Na počátku května byla zahájena ofensiva, aby se dobylo části tohoto pověstného hřbetu a aby se postoupilo až k říčce Ailette.

Dělostřelečtí pozorovatelé, usazení na svahových hřbetech, vyhlížejících ze hřbetu hlavního, viděli dokonale terén až k samé sil-

nici Chemin-des-Dames, která tvořila velmi souvislou čáru obzoru. Příprava a podpora kanony 75 na holém svahu byla tak přesná, že jeden myslivecký prapor, který se téměř beze ztrát dostal na svůj první cíl, nečekal, až uplyne doba zastávky, předvídaná rozkazem a vyrazil k dalšímu cíli, předběhnuv značně hodinový řád. Bylo jej zřetelně viděti, jak dosahuje hřebetu a jak jej překračuje. Za několik minut potom bylo vidět jednotlivce a pak skupiny myslivců, jak ustupují. Pak se náhle objevila na obzoru hustá čára Němců.

Bylo snadné uhodnouti, co se stalo: nepřátelské zálohy, skryté v lomech na odvráceném svahu, vystoupily jako zcela čerstvé, jakmile se dělová palba vzdálila; rozvinuly se a přešly k protiútoku, odrážnuvše část našich myslivců, kteří již sestoupili k Ailette, a odrazivše ostatní.

Cíl bylo tak zřetelně vidět, že většina našich oddílů z vlastního popudu zahájila naň ihned palbu. Terén byl dokonale vyměřen a palba byla dokonale přesná. Německá linie byla rázem zastavena a za několik okamžiků rozptýlena, jako by se proměnila v dým. Účinek byl tak zřejmý, že téhož večera mohli myslivci postoupiti kupředu a zajmouti zbytky nepřátel, skryté v granátových jamách, kteří přežili palbu.

Tak spojení zrakem mezi 75 a pěchotou má velikou cenu. Důležitost dominujících bodů, s širokým rozhledem, o níž se před válkou pochybovalo a jež se hlučně popírala, byla jasně prokázána. Dobyť pásu pozorovatelů stalo se jedním z činitelů při projektování operací a často mocné útoky měly za cíl čáru výšin.

Proto byť i pokroky, které již učinila a snad ještě učiní příprava střelby podle mapy, bude vždy naprostou povinností dělostřelectva, aby využilo co nejdokonaleji všech terénních výhod k pozorování, využilo jak pozorovatelů blízkých, odkud lze viděti nepřátelskou pěchotu, tak i pozorovatelů vysoko položených a vzdálených, z nichž lze viděti pohyby záloh.

Umístění čáry odporu v obraně.

Z několika nahoře uvedených skutečností plyne poznatek velmi důležitý pro předmět, jímž se obíráme: nesmíme v taktice, nechceme-li se hrubě zmýlit, přijmouti nějaké řešení jenom proto, že vyhovuje jedné zbraní, vzaté sama o sobě.

Na příklad pro pěchotu, která bojuje samotná, je nejlepší obrannou čarou vojenský hřeben. Vskutku, s vršku svahu klesajícího k nepříteli máme široký rozhled, velký výstřel; dominujeme nepříteli a udržujeme jej v své palbě ve chvíli, kdy k nám doráží udýchán výstupem. To bylo kdysi jediné uznávané řešení.

Zatím však zkušenost z celé války dokázala, že vojenské hřebeny jsou cíle, kterých lze dobýti nejsnáze, neboť jsou výborným terčem pro útočnickovo dělostřelectvo a naopak jsou špatně chráněny obrannými bateriemi.

Se strany útočnickovy vidí totiž pozorovatelé cíl a dráhy dělových střel protínají půdu téměř kolmo, mají tedy i malý rozptyl a tím velikou přesnost. Naopak, se strany obráncovy, pozorovatelé ne-

vidí terén a dělostřelectvo má dráhy rasantní. Rozptyl je velký a přesnost špatná. Je-li svah dosti skloněn, střely jej nezasáhnou a přeletují.

Zrovna tak s hlediska pouhé pěchoty má odvrácený svah co největší nevýhody: velmi omezený rozhled, malý výstřel; obránce je dominován. Nicméně právě odvrácený svah kladl vždy nejhouževnatější odpor, neboť co se týká dělostřelectva obou stran, jsou výše uvedené podmínky právě obrácené: útočnickovo dělostřelectvo nevidí cíle a jeho dráhy jsou velmi rasantní; obráncovo dělostřelectvo vidí svou pěchotu a chrání ji přesnou palbou, neboť využívá výhody menšího rozptylu. To je případ kotliny Buval, o níž jsme již mluvili.

Rozděluje tedy hřeben dvě oblasti s opačnými vlastnostmi: před hřbetem je všechno příznivé pro útočníka, za hřbetem je proň všechno nepříznivé.

Zdá se, že je řešení, které by odstranilo tuto velikou nesnáz. Záleželo v tom, že se na dobytý hřbet co nejdříve vysunou pozorovatelní, které, vidouce na odvrácený svah, mohly by znovu zajistiti přesnou podporu útočící pěchotě.

Tato věc se zkoušela stokrát. Výsledkem byl vždycky nezdar. Je nemožné využití v plné bitvě pozorovatelů, umístěných v prvním sledu. Kulometné střely zasáhnou každou hlavu, která se pozdvihne, aby se dívala. Přehradné palby ničí telefonní linky, sotva byly položeny. V neustávající téměř palbě, když není krytů, nemělo užiti ostatních pojítek nikdy výsledku. Snad tomu bude jednou jinak, až budeme mít radiové přístroje snadno přenosné a pevné.

V dnešní době mohou dělostřelci užiti pozorovatelů v první linii na frontě ustálené. Ale v boji vedeném mocnými prostředky nemůže pozorovatelna obstáti, není-li mimo pásmo účinné palby kulometů a mimo pásmo dělových přehradných paleb, t. j. na 500 až 600 m za prvním sledem.

IV. Součinnost pěchoty a hrubého dělostřelectva.

Nezbytnost hrubého divisního dělostřelectva.

Lehké dělostřelectvo 75 nestačilo ve dvou případech:

1. když nepřítel bránil pevné posice, v kterých samočinné zbraně byly na svých bojových stanovištích chráněny: zákopy opatřené odolnými úkryty, opevněné osady atd.;

2. držel-li nepřítel posici na odvráceném svahu.

Potřeba mítí mohutné dělostřelectvo, které by mohlo prováděti ničení a zároveň střelou strmě, projevila se tedy ihned.

Dobyť osady soustředěním palby hrubého dělostřelectva.

Při ofenzivě v květnu a červnu 1915 v Artois, kdy jsme měli skoro jen samé lehké dělostřelectvo 75, byly pro nás osady překážkami téměř nezdolatelnými. Krvavé pokusy o dobytí Neuville-Saint-Waast jsou proslulé. Proto se při operacích v září, v témže úseku, upustilo od toho útočit čelně na velkou osadu Souchez. Zamýšlelo

se jen neutralisovat její osádku a dobýt ji obchvatem. Za tím účelem dne D byla na osadu soustředěna palba velkého počtu hrubých děl. Účinky této hromadné ničivé palby byly tak silné, že pěchota, zapomenuvši na rozkaz, vrhla se odvážně proti okrajům osady a zmocnila se jí celé bez nějakých zvláštních obtíží.

Tato metoda se osvědčila ještě jasněji v roce 1916 při dobytí Curlu. Tato vesnice táhne se na břehu záhybu řeky Somme. Ztečně vlny, tvořící souvislou a přímočarou frontu, dosáhly jí na jednom konci. Němci vystoupili z podzemních úkrytů kostela a využívše zákopů a drátěných překážek, zastavili rázem celý postup.

Útok byl ještě téhož dne opakován, ale za docela jiných podmínek. Pěchota ustoupila na 400—500 m od okraje vesnice a rozložena do půlkruhu kolem osady, v zákopech dobytých dopoledne. Útok byl připraven neobyčejně prudkým soustředěním palby pěti nebo šesti oddílů 155 a 220 po dobu půl hodiny. Pak pěchota vnikla hlídkami se dvou stran současně do vesnice a nesetkala se s žádným odporem.

Materiální účinek soustředění dělové palby na osadu je velmi značný, neboť budovy jsou smetány s povrchu, každý kámen, každá cihla účinkuje jako střela, padající zdi drtí pod sebou obránce, sklepy se hroutí. Z toho pochází morální účinek, duševní deprese u obránce, která trvá dlouho, několik čtvrtí hodiny. Proto má pěchota hodně času k postupu, aniž se musila obávat kulometů.

Tento způsob se osvědčil i při dobývání velmi hustých opevnění, hnízd baterií, pásem hlubokých úkrytů, opevněných lesů malých rozměrů atd.

Ničení hrubým a těžkým dělostřelectvem.

Dnes každý uznává, že jsme v roce 1916 a 1917 šli příliš daleko, pokud jde o ničení. Chtěli jsme všechno srovnati se zemí, než jsme poslali pěchotu. Abychom toho dosáhli, prováděli jsme přesnou a pomalou palbu, pozorovali každou ránu, buď se země nebo s letounu. To mělo za následek značné prodloužení přípravy, která trvala někdy až 8 anebo 10 dní.

První nevýhoda, zajisté největší, byla ta, že nebylo možné dosáhnouti strategického překvapení. Nepřítel byl dávno předem upozorněn a měl dosti času, aby zesílil ohrožený úsek.

S hlediska součinnosti pěchoty s dělostřelectvem nedosáhly však tyto nekonečné palby svého cíle, neboť nepřítel mohl opustiti svá opevnění, dokud se na ně střílelo, a pak se do nich zase vrátit. Obvyčejně, když byla opevnění zničena, usadil se v granátových jamách. Ve chvíli, kdy útok vyrazil, účinek palby prováděné před několika dny se již částečně ztratil.

Musíme se vzdáti snahy všechno před pěchotou zničit. Dělostřelectvo nedobývá terénu, a ať děláme cokoli, bude pěchota vždycky nucena houževnatě bojovati, aby jej obsadila.

Od roku 1918, využívající vlastností moderního, rychlopalného hrubého a těžkého dělostřelectva, provádíme přípravy nesmírně prudké, ale krátké, aby více nebo méně úplná desorganizace obrany

a rozbití jejích organických svazků, způsobené dělovou palbou, měly jistě plný účinek ve chvíli, kdy přicházejí ztečná vojska, chráněná neutralizační palbou lehkého dělostřelectva.

Zde zase vidíme případ, kdy dělostřelectvo, pracující samo pro sebe a používající prostředků technicky nejlepších, nejpřesnějších, nejlépe odpovídajících pravidlům odvozeným v míru ze zkušeností na střelnicích, dospělo k nepřijatelnému řešení: jeho palby ničivé, prováděné ránu za ranou, pozorované od začátku do konce, měly sice největší výkonnost při dané spotřebě střeliva, ale neohlížely se na podmínky samého útoku, kde jde o to, umožniti pěchotě dobytí terénu, obsazeného nepřítelem a tedy vydati útočícím vojskům do rukou obránce demoralisované, oslabené ztrátami a mající pro svou obranu částečně rozbitou soustavu paleb.

S hlediska cíle, který sledujeme, jsou dlouhé přípravy chybou. Také dělostřelectvo nemůže pomýšlet na to, aby v bitvě mělo svou vlastní úlohu, neohlížeje se na ostatní zbraně, hlavně na pěchotu.

Tato poznámka platí ostatně jak pro dělostřelectvo armádního sboru,³⁾ tak i pro dělostřelectvo divisní. Pomalé ničení baterií, prováděné několik dní před útokem, vyžadovalo ohromné spotřeby střeliva, které přišlo částečně nazmar, neboť nepřítel měl čas buď opravit rozbitá opevnění, nebo změnit postavení, nebo i dokonce vyměnit poškozená děla.

Palba proti bateriím, jejíž jedinou téměř úlohou v ofensivě je chrániti naši pěchotu před účinky nepřátelské dělové palby, musí být uvedena časově v úzký soulad s činností útočící pěchoty.

Útok na postavení na odvráceném svahu.

Přímý, čelní útok na odvrácený svah za pomoci neutralisace obránců a i za podpory hrubého dělostřelectva⁴⁾ zůstává stále velmi těžkým problémem, neboť rozptyl, jenž je značný, a neviditelnost cíle ubírají střelbě mnoho na přesnosti. Kromě toho velký donos střepin ze střel 155 nutí pěchotu, aby se držela dosti daleko od místa dopadu (400 m). Uplyne tedy dosti dlouhá doba mezi okamžikem, kdy hrubé dělostřelectvo prodlužuje palbu, a okamžikem, kdy pěchota doráží k cíli.

V roce 1916 a 1917, když jsme chtěli čelním útokem zapudit nepřítele, usazeného na odvráceném svahu, uchýlovali jsme se k více nebo méně úplnému ničení jeho opevnění. To vyžaduje veliké spotřeby střeliva, mnoho času a často děl veliké ráže.

Byla-li naše první linie blízko u cíle, nedalo se použít těžkého a hrubého dělostřelectva.

Nejrychlejším prostředkem k dobytí posice na odvráceném svahu byl vždycky obchvat, který dovolil pak střelbu šikmou, bočnou nebo i zezadu.

V roce 1916 v bitvě na Sommě, blízko místa styku mezi frontou francouzskou a anglickou, zachytili se Němci, kteří ztratili svou

³⁾ U nás dělostřelectvo armádní.

⁴⁾ My bychom řekli „za podpory dělostřelectva se zakřivenou drahou“. Pozn. překladatele.

první posici, u statku Maltz-Horn na dlouhém břehu na odvráceném svahu, který naspěch opevnili. Po celých čtrnáct dní se naše neustále opakované útoky ztroskotávaly. Když jsme však umístili do anglického úseku několik děl 155, které postřelovaly nepřátelskou linii s boku, neudrželi se obránci a ustoupili.

Velmi známý případ je z bitvy u Malmaison, v říjnu 1917. Zmocnivše se onoho širokého bastionu, který ovládal s boku Chemin-des-Dames, mohli jsme na něm postavit dalekonosné dělostřelectvo, kterým jsme mohli postřelovati zezadu jednotky, usazené na severním svahu pověstného hřbetu, zasáhnouti jejich zadní komunikace a tím je donutit k ústupu za říčku Ailette. (Příště dále.)

Skpt. Jan Valníček:

Jak lze použití nitkového kříže kukátka a dílcové stupnice universálního měřítka ke kontrole odhadu vzdálenosti a k jiným účelům.

Způsobu kontroly odhadu neb i přímého měření vzdálenosti nitkovým křížem v dalekohledu neb dílcovou stupnicí universálního měřítka je poměrně málo používáno, ač skýtá značné výhody a poměrnou přesnost, spojenou s velkou rychlostí měření. Předpisy P-III-1 a D-X-4 napovídají o těchto metodách poměrně málo, takže přijde snad poněkud obšírnější návod, který si dovoluji předložit těm, kdož si těmito metodami mohou usnadnit práci při výcviku a hlavně vypomoci si při řízení palby. Budou to všichni velitelé nižších jednotek, kteří jsou téměř denně stavěni před úkol, kontrolovati odhadnuté vzdálenosti nebo musí sami vzdálenosti udávati. Z dalších statí též uvidíme, jaké množství úkolů se dá řešiti nitkovým křížem nebo dílcovou stupnicí universálního měřítka a že pouhým měřením vzdálenosti nebo kontrolou jich odhadu nejsou zdaleka vyčerpány možnosti, které nám tato zařízení poskytují.

Rozumí se samo sebou, že nitkový kříž nemůže nahraditi dalekoměr se základnou uvnitř přístroje, ale výsledky, jichž dosáhneme, jsou vzhledem k jednoduchosti zařízení pozoruhodné. Výhody tohoto způsobu měření vyniknou, řekneme-li si přímo v číslech, že průměrná chyba při odhadování vzdálenosti bez pomůcek je asi 20 %, kdežto použitím nitkového kříže ji můžeme snížit až na 10 %.

Abychom správně pochopili význam nitkového kříže, podíváme se nejdříve na optický princip dalekohledu a na umístění kříže v jeho optickém systému. Obr. 1. Dalekohled se skládá z objektivu I a z okuláru II. Obraz předmětu S v dálce $Dt = \infty$ je zachycen objektivem I, který vytvoří jeho skutečný a obrácený obraz v rovině svého ohniska r o vzdálenosti f . Ohnisková rovina r je zároveň ohniskovou rovinou okuláru II, jímž obraz pozorujeme. Vzniká tak domnělý obraz O v rovině r_1 .